

Απόκριση Covid19

Ενημερωτικό Σημείωμα Μάρτιος 2020

Γιατροί του Κόσμου-Ελληνική Αντιπροσωπεία

Η οργάνωση των Γιατρών του Κόσμου-Ελλάδας παραμένει πιστή στον ιατρικό και ανθρωπιστικό της χαρακτήρα, συνεχίζοντας τις δραστηριότητες που αφορούν τους πιο ευάλωτους πληθυσμούς. Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης της πανδημίας του COVID19 έχει αναπτύξει τις ακόλουθες δράσεις:

Προστασία των αστέγων ατόμων

Οι Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας οργάνωσαν ομάδες πεδίου (street-work) στην Αθήνα και τον Πειραιά με στόχο να βοηθήσουν και να υποστηρίξουν εκείνους που δεν έχουν σπίτι για να μείνουν και, επομένως, βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση. Αυτό που κάνουν είναι η εξασφάλιση της συνεχούς πρόσβασής τους στην περίθαλψη, αλλά και σε παροχές συμβουλευτικής.

Κλιμάκια των ΓτΚ διανέμουν στους άστεγους kit υγιεινής με σαπούνι, απολυμαντικά χεριών, γάντια και μάσκες, ενώ παράλληλα παρέχουν πληροφορίες για τον κορωνοϊό σε άτομα που δεν έχουν πρόσβαση στην δημόσια ενημέρωση.

Οι Γιατροί του Κόσμου έχουν ήδη πραγματοποιήσει μια εκτεταμένη χαρτογράφηση των σημείων συνάντησης και συγκέντρωσης των άστεγων και των χρηστών ναρκωτικών –έχει μάλιστα συνάψει διαπροσωπικές σχέσεις με τους ανθρώπους αυτούς αφού τους συναντά συχνά στα στέκια τους στις επιτόπιες παρεμβάσεις που γίνονται εδώ και χρόνια μέσω του προγράμματος «Δρόμοι της Αθήνας».

Το Πολυϊατρείο Αθηνών και αυτό της Θεσσαλονίκης, προσαρμοσαν την λειτουργία τους και το πρόγραμμα τους προκειμένου να αποφευχθεί ο συνωστισμός, συνεχίζοντας παράλληλα την παροχή φροντίδας στα πιο σοβαρά περιστατικά.

Ψυχοκοινωνική υποστήριξη και κατ' οίκον επισκέψεις σε φτωχά νοικοκυριά και μοναχικούς ηλικιωμένους

Οι υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παρέχονται επί του παρόντος μέσω τηλεφώνου ή διαδικτύου, ενώ οι κοινωνικοί λειτουργοί πραγματοποιούν επισκέψεις μαζί με νοσηλεύτες σε άτομα άνω των 60 ετών με χρόνιες παθήσεις, έτσι ώστε να μειώσουν τους κινδύνους υγείας που μπορεί να προκύψουν από τον περιορισμό της κυκλοφορίας λόγω των έκτακτων μέτρων. Ο κύριος στόχος είναι οι άνθρωποι να παραμείνουν ασφαλείς στο σπίτι και να προστατευθούν από τον Covid-19. Στόχος της δράσης είναι η προσέγγιση απομονωμένων ηλικιωμένων που ζουν στην πρωτεύουσα. Αυτοί οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν επίσης χρόνια προβλήματα υγείας (π.χ. διαβήτη, καρδιαγγειακά προβλήματα κλπ.) και είναι εξαιρετικά ευάλωτοι. Το προσωπικό των ΓτΚ επικοινωνεί μαζί τους τηλεφωνικά, ο γιατρός δίνει ιατρικές συμβουλές και ο ψυχολόγος και ο κοινωνικός λειτουργός τους υποστηρίζουν για να τους προστατέψουν από πιθανές συναισθηματικές εκδηλώσεις και προβλήματα ψυχικής υγείας. Κινητή ομάδα αποτελούμενη από οδηγό, κοινωνικό λειτουργό και νοσηλεύτες πραγματοποιούν επισκέψεις πόρτα σε πόρτα όταν χρειάζεται για να τους παρέχουν τα απαραίτητα φάρμακα και να τους πληροφορήσουν. Με αυτόν τον τρόπο οι ηλικιωμένοι περιορίζουν τον κίνδυνο έκθεσης στον ιό.

Κοινότητες ΡΟΜΑ

Η Οργάνωση των ΓτΚ δραστηριοποιείται σε συνεργασία με τον Σύλλογο Γυναικών ΡΟΜΑ στην περιοχή του Δενδροπόταμου στοχεύοντας στην κοινωνική ενδυνάμωση των ΡΟΜΑ κοινοτήτων στην περιοχή του Δήμου Αμπελοκήπων-Μενεμένης, στην Θεσσαλονίκη. Τον Μάρτιο, ο Σύλλογος Γυναικών Ρομά Δενδροπόταμου και οι ΓτΚ υποστήριξαν ενεργά τον πληθυσμό όσον αφορά την προάσπιση των δικαιωμάτων τους σε περίοδο κρίσης ενώ επίσης διεξήγαν δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινότητας αναφορικά με τον νέο κορωνοϊό. Επίσης, οι ΓτΚ κινητοποιήθηκαν άμεσα αναφορικά με την ευαισθητοποίηση και συνηγορία σε επίπεδο δήμων και πολιτείας με στόχο την προστασία των ΡΟΜΑ κοινοτήτων από την πανδημία. Πιο συγκεκριμένα, επιστολή υπογεγραμμένη από την Γενική Διευθύντρια των ΓτΚ, με ειδική αναφορά σε άρθρα και διατάξεις του Ελληνικού νόμου απεστάλη στους τοπικούς δημάρχους και τις αντίστοιχες Αρχές συμπεριλαμβανομένου του υποδιοικητή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Γενικού Γραμματέα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) / Υπουργείο Υγείας. Μετά την υποβολή της, ο γενικός γραμματέας κοινωνικής αλληλεγγύης απέστειλε συγκεκριμένες οδηγίες σχετικά με την προστασία των πληθυσμών των ΡΟΜΑ σε όλους τους Δήμους και Περιφέρειες ώστε να ληφθούν τα απαραίτητα προληπτικά μέτρα.

Αιτούντες άσυλο και μετακινούμενοι πληθυσμοί

Η κατάσταση προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία, ιδίως όσον αφορά τα κύρια σημεία εισόδου των προσφύγων και αιτούντων άσυλο, όπως η Λέσβος. Οι ΓτΚ είναι παρόντες στη Λέσβο, και συγκεκριμένα στην περιοχή του Καρά Τεπέ, παρέχοντας πρωτοβάθμια ιατρική περίθαλψη, ψυχοκοινωνική υποστήριξη και φροντίδα σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας σε ευάλωτες περιπτώσεις αιτούντων άσυλο. Προς το παρόν εφαρμόζουν ένα νέο επιχειρησιακό σχέδιο για τη συνέχεια των υπηρεσιών στο κέντρο του Καρά Τεπέ, το οποίο ενσωματώνει ειδικά μέτρα δημόσιας υγείας για την προστασία του πληθυσμού στο camp της διαμονής τους, συμπεριλαμβανομένων του προσωπικού και των εθελοντών.

Απομακρυσμένα Νησιά και Εθνικός Πληθυσμός με γεωγραφικά εμπόδια πρόσβασης στην φροντίδα υγείας

Οι ΓτΚ διατηρούν την υποστήριξη της λειτουργίας των πρωτοβάθμιων μονάδων υγειονομικής περίθαλψης για την κατάλληλη παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε απομονωμένους ντόπιους κατοίκους των μικρών νησιών των Δωδεκανήσων και των νότιων Κυκλάδων, όπως η Χάλκη και η Φολέγανδρος.

Επικοινωνία εξ αποστάσεως και διασύνδεση

Οι Γιατροί του Κόσμου αξιολογούν τις δυνατότητες λειτουργίας μιας τηλεφωνικής γραμμής έκτακτης ανάγκης και την επιλογή μιας πλατφόρμας στο διαδίκτυο στο πλαίσιο της #digitalsolidaritygreece που παρέχεται δωρεάν από την εταιρεία «Bookingclinic» προκειμένου να συνεχίσει να ενημερώνει τον κόσμο για θέματα υγείας αλλά και να διατηρήσει την παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε χρόνιους ασθενείς μέσω τηλεδιάσκεψης. Σε συνεργασία με την «Bookingclinic», οι ΓτΚ θα παρέχουν ιατρικές συμβουλές στον γενικό πληθυσμό σχετικά με τα συμπτώματα Covid19, ενώ μια νέα πιλοτική δραστηριότητα θα εφαρμοστεί για τους μοναχικούς ηλικιωμένους μέσω ομάδων ηλεκτρονικής επικοινωνίας υπό τον συντονισμό ειδικής ομάδας των ΓτΚ.

Συμπληρωματικότητα με Εθνικούς Οργανισμούς, Δήμους και ΜΚΟ

Οι Γιατροί του Κόσμου συνεργάζονται στενά με όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς για την προστασία των πιο ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, ενώ σχεδιάζει νέες δραστηριότητες υπό το συντονισμό του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) στο έκτακτο πλαίσιο της αντιμετώπισης του COVID19 για την προστασία του γενικού πληθυσμού. Ταυτόχρονα, οι Γιατροί του Κόσμου-Ελληνική Αντιπροσωπεία προχώρησε στη δωρεά εξοπλισμού προς τον Δήμο Αθηναίων για την άμεση λειτουργία νέας Δομής Φιλοξενίας και νέας κλινικής για αστέγους στην Αθήνα. Την Παρασκευή 27 Μαρτίου του 2020, ο πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής Δημόσιας Υγείας ανακοίνωσε επίσημα ότι οι Γιατροί του Κόσμου της Ελλάδος θα συμβάλουν στις προσπάθειες του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας με επιστημονικό προσωπικό για να καλύψουν όλες τις πληγείσες περιοχές σε όλη την Επικράτεια.

Προκλήσεις και κίνδυνοι

Η παρατεταμένη καραντίνα, παράλληλα με το μέτρο περιορισμού της κυκλοφορίας οδηγούν σε νέες μεθόδους εργασίας όπως οι διαδικασίες της διαχείρισης και του συντονισμού υπηρεσιών εξ αποστάσεως όπου καθίστανται ακόμα πιο δύσκολες λόγω της πανδημίας. Γι' αυτό τον λόγο απαιτούνται πρόσθετα έξοδα για την διαχείριση της επικοινωνίας και τα θέματα πληροφορικής και διασύνδεσης για την γρήγορη κι επιτυχή διεκπεραίωση των νέων δεδομένων.

Στο πεδίο, οι επιχειρήσεις των ΓτΚ δεν σταμάτησαν αλλά προσαρμόστηκαν ανάλογα με τις ανάγκες των ευάλωτων ανθρώπων και τα προστατευτικά μέτρα που πάρθηκαν για την δημόσια υγεία, πράγμα που σημαίνει αυξημένες ανάγκες ασφάλειας του προσωπικού και επιπλέον κόστος για πρόσθετες προμήθειες για την ατομική υγιεινή των δικαιούχων.

Καθώς περνούν οι μέρες, το ιατρικό προσωπικό του Εθνικού Συστήματος Υγείας ενδέχεται να εξαντληθεί. Σε περίπτωση ταχείας αύξησης των περιστατικών που θα έχουν πληγεί από τον νέο κορωνοϊό, υπάρχουν σοβαροί φόβοι ότι το ελληνικό σύστημα υγείας δεν θα μπορέσει να διαχειριστεί την κατάσταση και θα καταρρεύσει κάτω από την μεγάλη πίεση.

Η υλοποίηση των προληπτικών μέτρων και η τήρησή τους, καθώς και η άμεση προστασία των πιο ευάλωτων ατόμων είναι οι τρέχουσες επιχειρησιακές προτεραιότητες των Γιατρών του Κόσμου στη χώρα μας.

Ασφάλεια και προστασία του ανθρώπινου δυναμικού

Οι Γιατροί του Κόσμου έχουν διακόψει να επενδύουν σε εθελοντές που ανήκουν σε ομάδες υψηλού κινδύνου, όπως άτομα άνω των 65 ετών ή εθελοντές που πάσχουν από χρόνιες παθήσεις ή / και αναπηρίες. Το προσωπικό εργάζεται εκ περιτροπής και αποφεύγεται ο συνωστισμός μέσα στα γραφεία και τις κλινικές. Στο προσωπικό έχει παρασχεθεί όλος ο απαραίτητος υγειονομικός εξοπλισμός καθώς επίσης και αντισηπτικά, μάσκες και γάντια, ενώ όλοι οι κοιτώνες στις δομές φιλοξενίας, οι κλινικές και τα γραφεία απολυμαίνονται και καθαρίζονται καθημερινά από δύο φορές.

Τα κλιμάκια που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να αποφύγουν την έκθεση στο Covid19.

Επιχειρησιακό πλαίσιο

Το ελληνικό σύστημα υγείας έχει υποστεί σημαντικές μεταβολές κατά την τελευταία δεκαετία κι έτσι κινείται σταδιακά προς ένα πιο σύγχρονο, αποτελεσματικό και βιώσιμο σύστημα. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετές προκλήσεις, όπως η εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης και προσωπικού, η καθολική πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας, ενώ είναι απαραίτητη η μετατόπιση των επενδύσεων προς την πρόληψη και την πρωτοβάθμια περίθαλψη. Επιπρόσθετα, πρέπει να ενισχυθεί ο συνολικός σχεδιασμός, η απόδοση, ο συντονισμός και η διακυβέρνηση του συστήματος υγείας.

Ενώ η επικρατούσα μεταρρύθμιση που εφαρμόστηκε μέχρι στιγμής επικεντρώθηκε στη μείωση του κόστους, η πρόσφατη έκθεση αναφορικά με τα Συστήματα Υγείας σε μετάβαση (HiT) του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τα συστήματα και τις πολιτικές υγείας του ΠΟΥ λέει ότι υπάρχει ανάγκη να επικεντρωθεί η χώρα σε μακροπρόθεσμες στρατηγικές μεταρρύθμισης που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα, διασφαλίζοντας παράλληλα την παροχή υπηρεσιών υγείας και βελτιώνοντας τη συνολική ποιότητα της περίθαλψης. Αναγνωρίζει μάλιστα, ότι το ασθενές σύστημα πρωτοβάθμιας φροντίδας στην Ελλάδα αποτελεί μείζονα πρόκληση για την παροχή υπηρεσιών. Επιπλέον, οι εφαρμοζόμενες πολιτικές συνέβαλαν στη ραγδαία μείωση των δαπανών για την υγεία κατά την οικονομική κρίση, ενώ τα επίπεδα δαπανών σταθεροποιούνται από το 2015. Η πρόσβαση επιδεινώθηκε σημαντικά μεταξύ του 2009 και του 2016, ιδίως μετά από την αδυναμία των ανέργων και των αυτοαπασχολούμενων να πληρώσουν, λόγω οικονομικής αδυναμίας, τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισής τους. Κατά την περίοδο αυτή, ο αριθμός των ατόμων που ανέφεραν ακάλυπτες ιατρικές ανάγκες, κυρίως λόγω κόστους, αυξήθηκε σημαντικά, ιδίως μεταξύ των φτωχότερων τμημάτων του πληθυσμού. Οι άτυπες πληρωμές συνεχίζουν να διαδίδονται τόσο στη νοσοκομειακή περίθαλψη όσο και στα εξωτερικά ιατρεία, στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, γεγονός που αυξάνει την άμεση οικονομική επιβάρυνση των ασθενών να πληρώσουν για τις απαιτούμενες υπηρεσίες υγείας. [1]

Επιπλέον, η πρόσβαση σε φάρμακα, κυρίως αντικαρκινικά και ψυχιατρικά φάρμακα υψηλού κόστους, αποτελεί πρόβλημα λόγω των καθυστερήσεων ή εμποδίων στην αλυσίδα εφοδιασμού. Τέλος, η έλλειψη τόσο του προσωπικού όσο και των προμηθειών στα νοσοκομεία του δημόσιου τομέα, καθώς και οι χρόνοι αναμονής είχαν σημαντικό αντίκτυπο. Το 2017, η Ελλάδα δαπάνησε 1.623 ευρώ ανά άτομο για την υγειονομική περίθαλψη, πολύ χαμηλότερο από το μέσο όρο της Ε.Ε. των 2.884 ευρώ. Αυτό ισοδυναμεί με το 8% του ΑΕΠ -επίσης κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (9,8%). Πάνω από το ένα τρίτο των δαπανών για την υγεία προέρχεται από τα νοικοκυριά (συμπεριλαμβανομένων των άτυπων πληρωμών), ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στην Ε.Ε. και οφείλεται σε υπερβολικές δαπάνες για φάρμακα και νοσοκομεία [2].

Δυνατότητες Μονάδων Εντατικής Θεραπείας σε εθνικό επίπεδο

Εξειδικευμένοι ιατροί, νοσηλευτές και σύγχρονος ιατρικός εξοπλισμός αποτελούν τα κύρια συστατικά μιας Μονάδας Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ), εκεί όπου ένας σημαντικός αριθμός ασθενών κερδίζει τη μάχη για τη ζωή. Στην Ελλάδα, οι ΜΕΘ πάσχουν λόγω έλλειψης προσωπικού: το 20% των κλινών της ΜΕΘ παραμένει κλειστό λόγω αυτού, ενώ οι Μονάδες Αυξημένης Φροντίδας (ΜΑΦ) είναι ανεπαρκείς. Τα παραπάνω τονίστηκαν κατά τη διάρκεια συνέντευξης Τύπου στο πλαίσιο της 17ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Εντατικής Θεραπείας (ΕΕΕΘ) [3]. Όπως αναφέρει η ΕΕΕΘ, η Ελλάδα διαθέτει περίπου 750 κλίνες, εκ των οποίων διαθέσιμες είναι οι 680. «Είναι χαρακτηριστικό ότι στην Ελλάδα τα τελευταία 20 χρόνια υπάρχουν 2,2 νοσοκόμες ανά κλίνη, όταν ο δείκτης σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι 5-6 νοσοκόμες ανά κλίνη», ενώ ο χρόνος αναμονής για την είσοδο του ασθενούς στη ΜΕΘ είναι 24 ώρες στην Αθήνα και 2 ως 4 ώρες στη Θεσσαλονίκη. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ενώ το ποσοστό των ασθενών που επιβιώνουν μετά από νοσηλεία στις ΜΕΘ είναι υψηλός (περίπου 75%), θα πρέπει να τονιστεί ότι είναι ζωτικής σημασίας και η ύπαρξη ενός συστήματος έγκαιρης υποδοχής ασθενών, κάτι που παραμένει μια σοβαρή πρόκληση στην Ελλάδα.

Από την 31η Μαρτίου, 49 ασθενείς του Covid19 έχουν πεθάνει, ενώ το Εθνικό Σύστημα Υγείας της Ελλάδας έχει καταγράψει συνολικά 1.314 επιβεβαιωμένα κρούσματα. Ο αριθμός των περιστατικών που νοσηλεύτηκαν στις ΜΕΘ είναι 85 ασθενείς και η μέση ηλικία των ασθενών που πέθαναν είναι άνω των 70 ετών. Τα κρούσματα που

είχαν επιβεβαιωθεί στις 31 Μαρτίου ήταν 1065

Μακροπρόθεσμος και παγκόσμιος κοινωνικοοικονομικός αντίκτυπος

Ο γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, Αντόνιο Γκουτέρες προειδοποίησε ότι ο κόσμος αντιμετωπίζει την πιο δύσκολη κρίση μετά από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, έχοντας μπροστά του μια πανδημία που απειλεί ανθρώπους σε κάθε χώρα, γεγονός που θα φέρει μια ύφεση «που πιθανότατα δεν έχει υπάρξει ομοιά της στο πρόσφατο παρελθόν». Υπάρχει επίσης ο κίνδυνος, ο συνδυασμός της ασθένειας και των οικονομικών της επιπτώσεων να συμβάλλουν στην «αυξημένη αστάθεια, την διευρυμένη αναταραχή και τις ενισχυμένες συγκρούσεις». Ο επικεφαλής του ΟΗΕ δήλωσε: «Αντιμετωπίζουμε μια παγκόσμια κρίση υγείας που δεν έχει υπάρξει ομοιά της στα 75 χρόνια της ιστορίας των Ηνωμένων Εθνών, η οποία σκοτώνει τους ανθρώπους και εξαπλώνει τον ανθρώπινο πόνο, αλλά στην πραγματικότητα είναι πολύ περισσότερα από μια κρίση υγείας. Πρόκειται για μια ανθρώπινη κρίση. Η ασθένεια Covid19 επιτίθεται στον πυρήνα των κοινωνιών». Για την αντιμετώπιση των καταστροφικών κοινωνικών και οικονομικών διαστάσεων της κρίσης, ο επικεφαλής του ΟΗΕ κατέστησε σαφές ότι πρέπει να επικεντρωθούμε στους πιο ευάλωτους πληθυσμούς, διαμορφώνοντας πολιτικές που μεταξύ άλλων υποστηρίζουν την παροχή υγειονομικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας, ενώ παράλληλα ενισχύουν τις επιχειρήσεις για να αποφευχθούν πτωχεύσεις και ανεργία [4].

Τρόποι στήριξης των ΓτΚ

Συμπληρώνοντας 30 χρόνια ενεργούς δράσης στο πεδίο, δεν θα τα είχαμε καταφέρει χωρίς τους δωρητές και τους υποστηρικτές μας. Σε αυτό το τρέχον πλαίσιο επείγουσας δράσης σας χρειαζόμαστε περισσότερο από ποτέ για να συνεχίσουμε να είμαστε ενεργοί στη μάχη κατά του COVID19 και να προστατέψουμε τους πιο ευπαθείς. Μπορείτε να μας υποστηρίξετε κάνοντας μια δωρεά με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

Μέσω χρεωστικής/πιστωτικής κάρτας ή/και PayPal

Μπορείτε να κάνετε τη δωρεά σας μέσω χρεωστικής/πιστωτικής κάρτας ή/και PayPal

Μέσω Web-Banking

Μπορείτε να κάνετε τη δωρεά σας μέσω web banking σε ένα από τους ακόλουθους τραπεζικούς λογαριασμούς:

NATIONAL BANK OF GREECE

Αριθμός Λογαριασμού: 141/29611217

IBAN: GR27 0110 1410 0000 1412 9611 217 / SWIFT: ETHNGRAA

PIRAEUS BANK

Αριθμός Λογαριασμού: 5018-005706-640

IBAN: GR03 0172 0180 0050 1800 5706 640 / SWIFT: PIRBGRAA

Μετά την ολοκλήρωση της δωρεάς σας, παρακαλούμε επικοινωνήστε μαζί μας στο donations@mdmgreece.gr για να σας αποσταλεί η απόδειξη δωρεάς.

Σας ευχαριστούμε για την εμπιστοσύνη και την υποστήριξη!

.....
[1] Οικονόμου Κ., Καϊτελίδου Δ., Καρανικολός Μ., Maresso A. "Ελλάδα: Επισκόπηση του Συστήματος Υγείας". Συστήματα Υγείας σε μετάβαση, 2017, 19(5):1–192. Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο σε Συστήματα Υγείας και Πολιτικές, 2017. Διαθέσιμο στο: <http://www.euro.who.int/en/about-us/partners/observatory/publications/health-system-reviews-hits/full-list-of-country-hits/greece-hit-2017>

[2] https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/state/docs/2019_chp_gr_greece.pdf

[3] <https://www.icu.gr/>

[4] Γενικός γραμματέας ΟΗΕ, Antonio Guterres, ενημέρωση Τύπου για τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις από την πανδημία του Covid-19 Διαθέσιμο στο: <https://news.un.org/en/story/2020/03/1060702>
.....

